

Nr 49

Av herr **Werner m. fl.**, om undervisning vid skolorna i samlevnadsfrågor.

(Lika lydande med motion nr 28 i Första kammaren)

För samtliga demokratiska partier har det alltid varit självklart att betrakta familjen som hörnstenen i samhällsbyggnaden. Hemmets betydelse för samhällets organiska utveckling måste klargöras för varje ny generation genom en positiv fostran i hem och skola. Vi lever i ett land med hög utbildningsstandard. Svenska läkare, tekniker och andra yrkesmän röner också stor uppskattning och efterfrågan i internationella sammanhang. Även när det gäller utbildning i medmänsklig samlevnad och samverkan försöker den nya skolan ge sitt bidrag inom ramen för en rad olika läroämnen.

Skollagens första paragraf talar om skolans uppgift att »i samverkan med hemmen främja elevernas utveckling till harmoniska människor och till dugande och ansvarskännande samhällsmedlemmar».

Läroplanen för grundskolan anför i sitt inledande kapitel att »den enskilda människan är i sin kontakt med omvärlden också medmänniska och medborgare. För att hon skall kunna finna sig till rätta i tillvaron, måste hon redan under skoltiden få öva sig att leva och verka i gemenskap med andra och förbereda sig för sitt liv som framtida familjebildare och aktiv medborgare i morgondagens samhälle, som betydligt mera än det nuvarande kommer att kräva samverkan mellan människor av olika läggning och begåvning — — — Samlivet i det demokratiska samhället måste utformas av fria och självständiga människor. Men friheten och självständigheten får inte utgöra självändamål: de måste vara grundvalen för samarbete och samverkan.»

Med tanke på situationen i dagens samhälle är denna skolans ambition och målsättning ytterst angelägen. Utan att göra mer eller mindre värdefulla jämförelser med gångna tider kan konstateras, att det moderna samhällslivet med dess uppdrivna arbetstakt, dess komplicerade arbets- och bostadsförhållanden ställer stora krav på den medmänskliga samlevnaden både i hem och på arbetsplats. De statistiska uppgifterna om äktenskapskillnader, hemlöshet, nevrosor, ungdomens spritmissbruk och tilltagande våldsbrott talar tvivelsutan sitt tydliga språk.

De moment av samlevnadskunskap som ingår i skilda läroämnen på

skolschemat får emellertid ofta trängas med annat viktigt lärostoff, varigenom de olika samlevnadsfrågorna av eleverna lätt kan komma att uppfattas som isolerade företeelser utan anknytning till motsvarande frågor inom annat ämnesområde.

Mot bakgrunden härav synes det vara av värde om all undervisning i samlevnadsfrågor kunde sammanföras och bedrivas under en kortare period, förslagsvis tre veckor. De ämnen som integrerar dylik undervisning är följande: biologi, kristendomskunskap, hemkunskap, samhällskunskap och måhända historia och svenska språket. I det berörda sammanhanget är det främst de fyra förstnämnda ämnena, som enligt vår mening bör uppmärksammas. Ifrågavarande lektioner skulle alltså under tre veckors tid utslutande ägnas åt samlevnadsfrågor.

Bl. a. bör följande moment behandlas under respektive ämnesrubriker.

Kristendomskunskap:

Bibelns syn på hem och äktenskap. — Psykologiska och etiska synpunkter på kärleken mellan man och kvinna (med hänsyn även tagen till föräktenskapliga förbindelser, födelsekontroll och abort). — Arbetsetik, samverkan i skola och arbete.

Samhällskunskap:

Familjen som samhällsfundament. — Familjens situation förr och nu. — Lysning, vigsel etc. — Familjesociala förmåner. — Familjeliv i främmande kulturer.

Biologi:

Könsorganens byggnad och funktion. — Personlig hygien. — Medicinska ingrepp. — Könssjukdomar. — Sexuella avvikelser. — Hemmiljöns betydelse för fysisk och psykisk hälsa. — Alkoholproblemet. — Arbetshygien.

Hemkunskap:

Hemmets betydelse för individ och familj. — Familjemedlemmarnas olika uppgift och ansvar. — Rättigheter och skyldigheter. — Fritiden. — Konsumentfostran. — Hemmets ekonomi.

Som handledare kunde fungera vederbörande ämneslärare eller annan lämplig lärare vid skolan. Samtliga handledare skulle utgöra det team, som i samverkan hade att planera och genomföra samlevnadskursen. I vissa fall skulle utomstående kunna anlitas. Självfallet skulle skolläkaren, skolköterskan och kuratorn ingå i teamet.

Lämplig tidpunkt för detta arrangemang synes sjunde årskursens vårtermin utgöra. Eleverna befinner sig då i en för ändamålet lämplig ålder och årskursen innefattar samtliga aktuella ämnen.

I det föregående har vi antytt vissa riktlinjer för en integrerad undervisning i samlevnadsfrågor. Ett allmänt införande därav bör emellertid en-

ligt vår mening föregås av noggrann försöksverksamhet på vissa orter. Det bör uppdragas åt skolöverstyrelsen att i samband härmed vidtaga erforderliga åtgärder ävensom att på grundval av vunna erfarenheter på området utarbeta kursplaner jämte förteckningar över lämpliga hjälpmedel.

En kursverksamhet av nämnt slag synes kunna förebygga mycket av ungdomarnas svårigheter och misslyckanden i det som hör samlevnaden till. Därmed skulle skolan i än högre grad »främja elevernas utveckling till harmoniska människor».

Med hänvisning till det anförda hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om att försöksverksamhet anordnas rörande undervisning i familjeetiska och vissa andra samlevnadsfrågor i enlighet med de i motionen angivna synpunkterna.

Stockholm den 14 januari 1966

Mårten Werner

Gunnar Gustafsson
i Uddevalla

Yngve Hamrin
i Jönköping

Einar Larsson
i Borrby

Bertil Rubin
